

Német régészek Olympiában, az ókori stadionban tavaszra befejezik az 1881-ben abbamaradt, majd magyar ösztönzésre 1937-ben újra megkezdett ásátásokat. Így eltávolították a Szent Terület nyugati oldalán kanyargó Kladeosz folyó homok- és kavicsrétegét, ahol is sok érdekes lelet került elő. Egy eddig ismeretlen — 92 m hosszú és 30 m széles — futópályát is feltártak. A szakemberek megállapítása szerint ez volt Olympiában időrendben a második futópálya. A legértékesebb leletek azonban a Kladeosz lobontott északi védőfalából kerültek napvilágra. Itt találták az egyik legnagyobb márványmester, Pheidiasz (i. e. V. sz.) szobrászműhelyére; ebben faragta — Hyginus ókori író szerint — Zeüsznek, a Szent Hely védőistenének 19,22 m magas chrys-elephantin-, vagyis aranyból és elefántcsontból készült szobrát. Ezt az alkotást az ókor a hét világcsođa közé számította, és az olimpiái zarándokok 800 éven át gyönyörködtek benne.

Az egyik kútban tölcser alakú sisakot

találtak: ezt az egyesült görög hadak i. e. 490-ben a marathoni csatában zsákmányolták a levert perzsa hadseregtől. Művészi feliratából kétségbevonhatatlannul kiderül származása. Ilyenformán ez a perzsa háborúk (i. e. 492—449) egyetlen fennmaradt hadizsákmánya.

A régészek feltártak birkózó és ökölvívó pályát is. Nem tisztázódott azonban, hogy egy recés talapzat, amelyet egyesek távolugró pályának vélnek, valóban az volt-e.

Még az első ásátások eredményeképpen jó állapotban került napvilágra a Kladeoszhoz hasonlóan észak—déli irányban húzódó Gymnaseion (gyakorlóterem). Esős időben valószínűleg ebben készültek versenyükre a bajnokok. Az ugyancsak feltárt 15×30 méteres uszoda mellett kád- és forrókádfürdőket is felfedeztek. A Kladeosz folyóval párhuzamosan épült Olympiai Falu néhány helyén még tart az ásátás, s nem lehetetlen, hogy ennek eredményeként további meglepő adalékokkal bővülnek ismereteink. (M. F.)

Újabb ősemberi csontvázak Irakban

Annak idején az Élet és Tudomány is beszámolt arról, hogy Irakban is megtalálták a neandervölgyi ősember maradványait, mégpedig 1953-ban egy csecsemő, 1957-ben pedig három felnőtt ember csontvázának töredékes részeit.

E leletek színhelyén, az iraki Zagrosz-hegységben levő *Shanidar* nevű kis kurd falu közelében, egy barlang mélyén újabb ásátásokat végeztek. A lelőhely Bagdadtól légvonalban majdnem 400 kilométerre Irak, Törökország és Irán határaihoz közel terül el.

Az expedíciót *Ralph Solecki*, a Columbia egyetem lengyel származású docense vezette. Beszámolója szerint az ásátási gödörből előbb eltávolították a kurd pásztorok által bedobált hulladékokat. Azután a kb. 300 m magasban fekvő barlangban lépcsőzetesen tovább ástak kb. 15 m mélyre ahol elérték a barlang alját. Ezen a szinten az 1957-ben talált csontvázak fekvésénél 3—4 méterrel mélyebben három teljes csontvázat találtak. Ezek sokkal épebbek a régebben kiásottaknál. A régészek a radiocarbon-módszerrel végzett időmérés szerint 45 000 évesek. Az újabb három csontváz jóval régebbi eredetű lehet: a környező talaj kora alapján 70 000 évesnek tekinthetők.

A barlangnak kb. csak egy tizedét ásták ki, tehát nem lehetetlen, hogy a további ásátások során még újabb neandervölgyi jellegű csontvázak is előkerülnek.

A leleteket most a szakemberek embertanilag vizsgálják. Ugyancsak a radiocarbon-módszer segítségével meghatározzák a esontok korát és főleg szervesanyag-tartalmát, valamint a talajminták korát is. Nagyon valószínű, hogy a shanidari ősember az ősember fejlődésének ázsiai ágát képviselik, s összekötik a palesztinai ősembertípust a Jáva szigetiekkel. Ez az embertípus a neandervölgyi ősembernek a későbbi, jégkorutói *Homo sapiens* felé alakuló fajtája lehet, vagyis az igazi praesapiens, tehát a mai ember közvetlen elődje. (Dr. Malán Mihály)